▪ هفته‌نامه افق حوزه ▪ دوشنبه ▪ ۱۱ آبان ۱۴۰۵ ▪ شماره اول

ایران؛ قدرت اول

تحلیل و بررسی ایران قدرت اول جهان در محاسبات الهی

مقدمه: نخستین نشست از سلسله نشست‌های علمی‌تبیینی «ایران، قدرت اول جهان بر اساس محاسبات الهی»، ۱۸ مهرماه با محوریت «بیانات رهبر معظم انقلاب، امام سید مجتبی خامنه‌ای و با استناد به مبانی قرآنی و روایی قدرت» در مرکز رسانه و فضای مجازی حوزه ها علمیه برگزار شد. در این نشست تأکید گردید که درک گزاره «جمهوری اسلامی ایران در محاسبات مادی قدرت چهارم و در محاسبات الهی قدرت اول است»، مستلزم بررسی تفاوت مبانی الهی قرآن با اندیشه‌های لیبرالیستی و سکولاریستی و تبیین نقش سنت‌های الهی در استمرار قدرت است.

در این نشست علمی، حجج‌الاسلام والمسلمین: دکتر محمدصادق یوسفی‌مقدم (رئیس پژوهشکده فرهنگ و معارف قرآن)، دکتر حسن خیری (رئیس انجمن مطالعات اجتماعی حوزه) و دکتر محمدرضا برته (مسئول مرکز جذب حوزه‌های علمیه) به ایراد سخن پرداختند.

به گزارش خبرگزاری حوزه، سخنرانان از سه منظر «قرآنی، اجتماعی و فلسفی.بین‌المللی» تبیین کردند که ارزیابی دقیق قدرت جمهوری اسلامی ایران، بدون توجه به مبانی اعتقادی، ظرفیت‌های اجتماعی، اراده‌ی عمومی و منطق تمدنی حاکم بر آن، تصویری ناقص و دور از واقعیت به دست خواهد داد.

حجت‌الاسلام والمسلمین خیری

تقابل تمدن اسلامی با تمدن فرتوت غرب کلید فهم قدرت ایران در جنگ اراده‌ها

حجت‌الاسلام والمسلمین حسن خیری، رئیس انجمن مطالعات اجتماعی حوزه علمیه و رئیس دانشگاه آزاد اسلامی قم در نخستین نشست از سلسله نشست‌های علمی ـ تبیینی «ایران؛ قدرت اول جهان بر اساس محاسبات الهی» با موضوع «بیانات رهبر معظم انقلاب با نگاهی به مبانی قرآنی و روایی قدرت»، با تشریح مبانی اجتماعی قدرت اظهار کرد: برای فهم جایگاه قدرت ایران باید از تحلیل‌های صرفاً متعارف فراتر رفت و رویارویی امروز را در چارچوب تقابل تمدن اسلامی با تمدن غرب بررسی کرد؛ تقابلی که در بنیادهای معرفتی، نوع نگاه به انسان و شیوه تولید قدرت ریشه دارد.

• قدرت در فرهنگ اسلامی؛ خدمت به انسانیت از موضع اقتدار

وی با اشاره به مباحث مطرح‌شده در این نشست گفت: برای تبیین مفهوم «قدرت اول»، باید بحث را به سمت رویارویی تمدنی سوق داد؛ رویارویی تمدن اسلامی با تمدنی که با بحران‌های فکری و اجتماعی روبه‌روست.

حجت‌الاسلام والمسلمین خیری، با اشاره به تعریفی از قدرت که به امام شهید نسبت داد، اظهار کرد: قدرت در فرهنگ اسلامی، خدمت به انسانیت و انسان‌ها از موضع قوت و اقتدار است، نه از موضع ذلت؛ اما قدرت در تمدن غربی و نظام سلطه، به سلطه‌گری بر مردم و بهره‌برداری از منابع و ظرفیت‌های دیگر کشورها از راه‌های مختلف تقلیل پیدا می‌کند.

رئیس دانشگاه آزاد اسلامی قم افزود: تمدن اسلامی در حوزه‌هایی همچون حقوق بشر، حقوق زنان، مقابله با بی‌عدالتی، مبارزه با فساد و نقد نظام سلطه حرف برای گفتن دارد و مدعی است که می‌تواند در این عرصه‌ها الگویی متفاوت ارائه دهد؛ الگویی که هدف انبیا، علما و پیشوایان دینی نیز در امتداد آن قرار داشته است.

این استاد حوزه و دانشگاه، با اشاره به تأکید امام راحل﵀ بر مشاهده دست قدرت الهی در تحولات کشور، توکل به خداوند را یکی از مبانی تحلیل تحولات انقلاب اسلامی دانست.

• پیوند امامت و امت؛ نخستین مؤلفه قدرت ممتاز

حجت‌الاسلام والمسلمین خیری، با بیان اینکه رویارویی تمدنی دارای مؤلفه‌ها و منابع ویژه‌ای برای تولید قدرت است، گفت: یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های قدرت ممتاز، پیوند امامت و امت است؛ امامت با پیوندی که با دین و خداوند دارد و امت با حضور مردم، مردم‌سالاری دینی و دلدادگی اجتماعی، دو سوی این پیوند را تشکیل می‌دهند.

وی با اشاره به آیه شریفه ﴿هُوَ الَّذِی أَیَّدَکَ بِنَصْرِهِ وَبِالْمُؤْمِنِینَ﴾، اظهار کرد: در این الگو، نصرت الهی و همراهی مؤمنان در کنار یکدیگر قرار می‌گیرند و قدرتی شکل می‌گیرد که پشتوانه آن، هم حمایت الهی و هم حضور و همراهی مردم است.

رئیس انجمن مطالعات اجتماعی حوزه علمیه افزود: این پیوند، صرفاً یک رابطه سیاسی یا اداری نیست؛ بلکه ارتباطی اعتقادی و اجتماعی است که می‌تواند به انسجام جامعه و تولید قدرتی فراتر از محاسبات متعارف منجر شود.

• معرفت‌محوری در برابر نظام مبتنی بر جاهلیت

این استاد حوزه و دانشگاه، دومین مؤلفه قدرت تمدنی را تقابل نظام مبتنی بر معرفت با نظام مبتنی بر جاهلیت دانست و گفت: تمدن غربی در بسیاری از عرصه‌ها بر مادیت، شهوت‌محوری، ظلم به انسان‌ها و زیاده‌خواهی‌های غریزی استوار شده است.

حجت‌الاسلام والمسلمین خیری ادامه داد: در چنین ساختاری، هرچه سطح آگاهی و معرفت مردم پایین‌تر باشد، زمینه موفقیت نظام سلطه بیشتر فراهم می‌شود؛ در مقابل، نظام مبتنی بر معرفت، به دنبال ارتقای انسانی و افزایش آگاهی افراد جامعه است.

رئیس انجمن مطالعات اجتماعی حوزه علمیه تأکید کرد: تفاوت دو الگوی تمدنی را باید در نوع نگاه آن‌ها به انسان و ظرفیت‌های انسانی جست‌وجو کرد؛ یکی از جهل و ضعف آگاهی مردم بهره می‌برد و دیگری در پی ارتقای معرفت و توانمندی آنان است.

• از استحکام ساختاری تا همسویی اجتماعی

حجت‌الاسلام والمسلمین خیری، با اشاره به آیه شریفه «وَأَنْزَلْنَا الْحَدِیدَ فِیهِ بَأْسٌ شَدِیدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ» گفت: در این آیه، پس از اشاره به رسالت پیامبران، از آهن و برخورداری آن از استحکام و قدرت و نیز منافع آن برای مردم سخن به میان آمده است؛ موضوعی که می‌توان از آن برای تبیین برخی ویژگی‌های یک ساختار قدرتمند بهره گرفت.

وی با اشاره به برداشتی که به شهید طهرانچی نسبت داد، اظهار کرد: در این برداشت، برای آهن دو ویژگی مورد توجه قرار می‌گیرد؛ نخست، نظم ساختاری و استحکام پیکره آن و دوم، همسویی عناصر تشکیل‌دهنده آن. ویژگی نخست را می‌توان به استحکام ساختار یک نظام اجتماعی و سیاسی تشبیه کرد؛ ساختاری که در آن موضوعاتی همچون عدالت، مبارزه با فساد، فسادگریزی و مقابله با فقر مورد توجه قرار می‌گیرد و از عناصر مؤثر در شکل‌گیری یک نظم پایدار به‌شمار می‌رود که در تمدن غربی شاهد آن نیستیم.

این استاد حوزه و دانشگاه، با بیان اینکه نظم ساختاری باید با نظم رفتاری همراه باشد، گفت: نظم رفتاری به‌معنای تعامل مبتنی بر مودت، رحمت، برادری و اخوت است؛ از خانواده به‌عنوان نخستین نهاد اجتماعی گرفته تا روابط میان اقوام، ملت‌ها و جوامع.

رئیس دانشگاه آزاد اسلامی قم، با اشاره به آیه شریفه ﴿وَجَعَلْنَاکُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا﴾ تأکید کرد: منطق این الگو، شناخت متقابل و تعامل میان ملت‌هاست، نه تنازع و درگیری؛ همچنین پیوند با ریسمان الهی و پرهیز از ظلم، از مبانی این نظم اجتماعی به‌شمار می‌رود.

• بازدارندگی و جنگ اراده‌ها؛ دو عرصه مکمل قدرت

وی با اشاره به ادبیات امام شهید﵀ درباره قدرت، یکی از نتایج استحکام ساختاری را بازدارندگی دانست و اظهار کرد: جامعه برای بازدارندگی باید از نظر نظامی، اقتصادی و فرهنگی استحکام پیدا کند و با تقویت اقتصاد مقاومتی و فرهنگ مقاومت، دشمن را از تحقق اهداف خود مأیوس سازد.

حجت‌الاسلام والمسلمین خیری افزود: بازدارندگی تنها به عرصه نظامی محدود نیست؛ بلکه استحکام اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی نیز در آن نقش دارد؛ زیرا قدرت یک جامعه به مجموعه ظرفیت‌ها و توانایی‌های آن وابسته است.

رئیس انجمن مطالعات اجتماعی حوزه علمیه در ادامه، جنگ اراده‌ها را دومین عرصه مهم قدرت معرفی کرد و گفت: جنگ شناختی، جنگ ترکیبی، جنگ نرم، شبیخون فرهنگی، تهاجم فرهنگی، فشار نظامی، کودتا و تحریم اقتصادی، از جمله ابزارهایی هستند که می‌توانند با هدف تضعیف اراده مردم و خسته‌کردن جامعه به‌کار گرفته شوند.

این استاد حوزه و دانشگاه تصریح کرد: جنگ واقعی امروز، جنگ اراده‌هاست؛ تقابلی که در آن، طرف قدرتمند کسی است که بتواند هم بازدارندگی خود را به نمایش بگذارد و هم در عرصه حفظ و تقویت اراده عمومی موفق عمل کند.

• بصیرت مردمی؛ شرط پیروزی در جنگ اراده‌ها

حجت‌الاسلام والمسلمین خیری، با تأکید بر نقش مردم در این عرصه گفت: جنگ اراده‌ها به بصیرت مردمی نیاز دارد؛ مردمی که در برابر دشمن می‌ایستند و با تکیه بر ایمان و احساس مسئولیت، از ترس و تسلیم فاصله می‌گیرند.

وی افزود: برای رسیدن به تمدن، برخورداری از نظم ساختاری، نظم رفتاری و بنیان معرفتی ضروری است؛ اما تحقق این مؤلفه‌ها بدون تشکیل حکومتی مستقر و قدرتمند امکان‌پذیر نیست.

این استاد حوزه و دانشگاه اظهار کرد: حفظ توانمندی‌های جامعه در عرصه‌های اقتصادی، تربیتی، خانواده، فرهنگ، سیاست و تعاملات بین‌المللی، نیازمند ساختاری حکومتی است که بتواند این ظرفیت‌ها را سامان دهد؛ لذا نظام ولایت فقیه در این چارچوب قرار دارد و آن، یکی از عوامل شکل‌گیری نظم ساختاری در جمهوری اسلامی است.

• پیوند امام و امت؛ تفاوت تجربه انقلاب اسلامی با تجربه‌های پیشین

حجت‌الاسلام والمسلمین خیری، با اشاره به نهضت مشروطه و نهضت ملی‌شدن صنعت نفت گفت: با وجود حضور جامعه شیعی در آن تجربه‌ها، آنچه در انقلاب اسلامی قدرتی متمایز ایجاد کرده، پیوند امام و امت و شکل‌گیری نظم ساختاری در قالب نظام ولایت فقیه است.

ادامه در صفحه ۳